

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Vanhempainvastuuseen kuuluvat lapsen henkilöön ja omaisuuteen liittyvät oikeudet ja velvoitteet. Käsitteen sisältö vaihtelee jäsenvaltioittain, mutta yleensä se käsittää huoltajuuden ja tapaamisoikeuden. Kun puoliset ovat eri maiden kansalaisia, lasten huoltajuusjärjestelyistä sopimiseen on syytä kiinnittää avioerotilanteessa erityistä huomiota.

Mistä pitäisi aloittaa?

Mitä ovat tapaamisoikeudet? Mitä huoltajuus tarkoittaa?

Kun vanhemmat asuvat yhdessä, he ovat yleensä yhdessä lastensa huoltajia. Kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen, heidän on päätettävä, miten vastuu lapsista hoidetaan jatkossa.

Vanhemmat voivat päättää, että lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona tai vain toisen vanhemman kanssa. Jos lapsi asuu pääasiassa vain toisen vanhemman kanssa, muualla asuvalla vanhemmalla on yleensä oikeus tavata lasta sovittuina aikoina ja pitää häneen yhteyttä.

Lapsen huoltoa koskeviin oikeuksiin sisältyy myös muita lapsen kasvatukseen ja huoltoon liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, kuten oikeus huolehtia lapsesta ja hänen omaisuudestaan. Näitä oikeuksia ja velvollisuuksia nimitetään yhteisesti "vanhempainvastuuksi". Useimmiten vanhempainvastuu on lapsen vanhemmilla, mutta se voi olla myös laitoksella, jonka hoitoon lapsi on uskottu.

Kuka päättää huoltoa ja tapaamista koskevista oikeuksista?

Vanhemmat voivat päättää näistä asioista yhteisellä sopimuksella. Sovittelija tai lakimies voi auttaa vanhempia löytämään asiaan ratkaisun. Sovittelijan voi löytää sivun alalaidassa olevan linkin kautta.

Jos vanhemmat eivät pääse asiasta yhteisymmärrykseen, he saattavat joutua viemään asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tuomioistuin voi päättää, että molemmat vanhemmat ovat edelleen lapsen tai lasten huoltajia (yhteishuoltajuus) tai että huoltajuus annetaan vain toiselle vanhemmalle (yksinhuoltajuus).

Jos toinen vanhemmista toimii yksinhuoltajana, tuomioistuin voi päättää myöntää toiselle vanhemmalle tapaamisoikeuden.

Jos puoliset ovat eri maiden kansalaisia, EU:n sääntöjen mukaan ratkaistaan, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään asian. Toimivaltaisen tuomioistuimen voi löytää sivun alalaidassa olevan linkin kautta.

EU:n yhteisten sääntöjen päätavoitteena on välttää se, että eri maissa asuvat vanhemmat panevat asian vireille kumpikin oman maansa tuomioistuimessa, jolloin samassa asiassa annettaisiin kaksi eri tuomiota. Sääntöjen mukaan päätöksen vanhempainvastuusta, huoltajuudesta ja tapaamisoikeudesta tekee sen maan tuomioistuin, jossa lapsen asuinpaikka on.

Pannaanko tuomioistuimen päätös täytäntöön toisessa EU-maassa?

Jotta varmistettaisiin, että toimivaltaisen tuomioistuimen antama päätös ja sitä koskeva todistus pannaan käytännössä täytäntöön myös muissa EU-maissa, on säädetty tuomioistuimen päätösten tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelystä. Sen ansiosta vanhempainvastuussa olevien henkilöiden tai laitosten on helpompi käyttää oikeuksiaan.

Kun vanhempainvastuuta koskeva menettely on pantu vireille 1. elokuuta 2022 tai sen jälkeen, sen perusteella annettu päätös on sellaisenaan täytäntöönpanokelpoinen muissa jäsenvaltioissa. Tämä tukee lapsen ja vanhempien välistä suhdetta. Jos vanhempainvastuuta koskeva menettely on pantu vireille ennen 1. elokuuta 2022, päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen saattaa olla yhä tarpeen.

Mitä EU:n sääntöjä sovelletaan?

Säännöt lasten ja heidän vanhempiansa välisten rajatylittävien asioiden ratkaisemisesta on vahvistettu 25 päivänä kesäkuuta 2019 annetussa [neuvoston asetuksessa \(EU\) 2019/1111](#) tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta. Tällä ns. Bryssel II b -asetuksella on korvattu ns. [Bryssel II a -asetus eli asetus \(EU\) 2201/2003](#), jota sovelletaan myös jatkossa niihin menettelyihin, jotka on pantu vireille ennen kuin asetuksen (EU) 2019/1111 soveltaminen alkaa 1. elokuuta 2022. Näitä sääntöjä sovelletaan kaikkiin lapsiin riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai sen ulkopuolella. Bryssel II b -asetus on EU:n oikeudellisen yhteistyön kulmakivi avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa. Asetusta sovelletaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa Tanskaa lukuun ottamatta.

Bryssel II b -asetuksen soveltamista koskeva käytännön opas on saatavilla seuraavalla sivulla: [Euroopan oikeudellisen verkoston julkaisut](#)

Pääset kansallisiin tietoihin valitsemalla kyseisen maan lipun.

Linkkejä

[Näin löydät sovittelijan](#)

[Näin löydät toimivaltaisen tuomioistuimen](#)

[Tutustu esitteeseen](#)

[The Vulnerable](#)

[Käsikirja lapsen oikeuksia koskevasta EU:n oikeudesta](#)

[Practitioners' Tool: Cross-Border Recognition and Enforcement of Agreements Reached in the Course of Family Matters Involving Children \(opas lapsia koskevien perheoikeudellisten sopimusten rajatylittävistä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta\)](#)

Päivitetty viimeksi: 14/06/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.